

UČITELJSKI PRAZNIK V BALANTIČEVI ŠOLI!

Slovenska šola Franceta Balantiča je letos doživela lep, bogat praznik učiteljev, ko smo v soboto, 11. oktobra, s hvaležnostjo celotne šolske družine počastili naše učiteljice in se jim iz srca zahvalili za njihovo skrbno in požrtvovalno, nesebično delo.

Proslavo učiteljic praznujemo v okviru godovanja velikega Slovenca, očeta slovenskih šol, blaženega Antona Martina Slomška. Izrekli smo poseben pozdrav in priznanje našim učiteljicam in katehistijama, ki nadaljujejo s svetim poslanstvom, ko posredujejo našim otrokom znanje slovenskega jezika in petja ter ponos in ljubezen do krščanskih in slovenskih vrednot.

Proslava se je pričela s prihodom zastave in petja slovenske himne. Sledil je nagovor učiteljice Lučke Marinčič Zafra, ki nam je nakazala najlepše vrline domoljuba blaženega Antona Martina Slomška.

Prvo točko pograma so odigrali najmlajši učenčki Balantičeve šole, to so otroci od vrtca do četrtega razreda. Najprej so nastopili otroci iz vrtca, ki so se nam predstavili z zelo prikupnim nastopom. Zapeli in zaplesali so pesmici „Iščemo medvedka“ in „Pleši medo“.

Učenci in učenke od 1. do 4. razreda so nam odkrili „Razne vrste šol“, sledila je Slomškova uglasbena pesnitev „Najboljše sladko vince“ in za konec so živahno in veselo zapeli „Šolski zvonec“ in „Prvi šolski dan“. Prekrasno so nastopili!

Za praznik učiteljev so želeli sodelovati prav vsi! Slavju so se pridružili učenci 5., 6., 7. in 8. razreda, ki so nas popeljali skozi svet otroške domišljije, modrosti in nežnosti, vse preple-

teno z ljudsko besedo in toplino doma. Pisan kolaž prizorčkov, ki so se zvrstili od šolskih učilnic, do mamine kuhinje, so z vso svojo hvaležnost poklonili našim učiteljicam! Prisluhnilimo hudomušnim glasom nagajivih učencev, nekaj smeha, kanček resnice, slišali smo pregovore o kruhu in ne nazadnje, sporočilo, da ljubezen do domačega domeka in domovine zraste že v otroških mladih srcih.

Z veliko hvaležnostjo smo se tudi spomnili na ustanoviteljico Balantičeve šole, predrago gdč. Angelco Klanšek, ki jo je pred desetimi leti nebeški Oče poklical po večno plačilo.

Ob koncu te naše sproščene, tople prireditve, se nam je pridružil nadvse prijeten bil obisk okteta „In Spiritu“, vokalna skupina iz štajerskega Vojnika, ki nas je počastil s svojim petjem. Med njimi je nekdanji učenec Balantičeve šole Martin Selan, ki je sam imel tudi svoje otroke v naši šoli predno so se preselili v Slovenijo. Oktet nas je veselo presenetil z živahnim petjem in tako učiteljicam, šolarjem in vsem navzočim podarili lep šopek slovenske pete besede.

Zaključili smo proslavo z besedo hvaležnosti vsem, ki podpirajo delo učiteljic, posebna zahvala odboru staršev za vso oporo, delo in pomoč ter vsaki družini naših učencev, ki nam vsako soboto zaupa svoje otroke. Zapeli smo še himno na čast blaženemu Slomšku in z gorečo molitvijo prosili Vsemogočnega, da bi Slomšek bil kmalu prištet med svetnike in postal naš priprošnjik v nebesih. Predno smo se razšli, smo naredili posnetek učiteljskega zbora in seveda, še posnetek z našimi gosti iz Vojnika!

Balantičeva šola

Spoštovani otroci, starši in učitelji!

Danes smo se zbrali, da se spomnimo velikega Slovenca, blaženega Antona Martina Slomška. Rodil se je leta 1800 na Ponikvi pri Celju. Veliko lahko pove-
mo o njim: bil je duhovnik, učitelj, pesnik in škof, predvsem pa človek z velikim srcem.

Bil je kulturni delavec, ki je s svojim delom pomembno prispeval k razvoju slovenskega jezika, kulture in izobraževanja. Kot vzgojitelj se je dobro zavedal, da napredek raste skozi pisano besedo. Zato je veliko pisal, tako za otroke kot za odrasle. Pisal je učbenike v slovenskem jeziku, da bi se otroci lahko učili v jeziku, ki ga razumejo in imajo radi.

Bil je tudi velik domoljub – ljubil je slovenski jezik in je želel, da bi se v šolah učili v slovenščini. Zato je ustanovil prve slovenske šole.

Bil je velik buditelj narodne zavesti. V svojih pridigah, pesmih in govorih je odločno zagovarjal slovenstvo, vrednost materinega jezika in prepričanje, da je treba živeti v skladu z duhovnimi vrednotami in narodnimi koreninami. Toda nikdar ni poniževal drugih kultur ali jezikov.

Slomšek je bil učitelj ne samo, ker je poučeval pisanje in branje, ampak zato, ker je vzgajal v vrednotah, ker je ljudjem pomagal rasti v duhu, ker je vsem bil

dobri zgled. Slomškova svetost ima svoje korenine v skladnosti njegovih besed in življenjem. To, kar je učil, je najprej sam živel. Tudi drugim, še zlasti starše in učitelje, je opozarjal na pomembnost zgeda. Govoril je „...Sedanji kristjani imajo krščanski nauk v glavi, v srcu pa ne. Glava je polna vednosti, srce pa prazno čednosti. Če se glava česa nauči, se mora tudi srce poživiti! Ako je srce mrzlo za božje reči, potem govori jezik prazne besede, pa naj bodo še tako lepe in svete: od srca ne pridejo in k srcu ne gredo...“ S tem besedami nas opominja, da ni dovolj zgolj znanje, ampak je pomembno tudi, kako ga živimo.

Slomškova govorica je preprosta, jasna in vsem razumljiva. Ni se spuščal v zapletene teološke razprave, a govoril je tako, da so ga lahko razumeli vsi. Med njegovimi deli je ohranjenih veliko lepih pesmi in basni, v katerih je znal na zanimiv način podati resnico tako, da bi vzgajala, bodrila in pomagala človeku rasti v trdno krščansko osebnost.

Anton Martin Slomšek nas tudi danes uči, da je znanje dragoceno bogastvo, vendar da prava vrednost izhaja iz dobrote in sočutja do drugih. Če želimo slediti njegovemu zgledu, moramo znanje povezati z dobrimi dejanji in iskreno ljubeznijo do drugih.

PRAZNIK NAŠIH MAMIC | *Mladina Našega doma*

Mamice nam nudijo svojo ljubezen in se trudijo za naše dobro dan za dnem. Materinski dan nam pa daje posebno priložnost, da se spominjamo na vse to in jim dokažemo našo hvaležnost. Prav zato smo v nedeljo, 19. oktobra, mladi iz San Justa pripravili posebno praznovanje posvečeno našim mamicam.

Dan smo pričeli s sveto mašo v sanhuški stolnici, kjer smo se Bogu zahvalili in prosili

za vse žive in rajne matere. Med pridigo je g. Gašper izrekel hvaležno misel: „Hvala torej vsem materam, ki ste s tako vero in požrtvovalnostjo sprejele novo življenje, v upanju, da bi mlade generacije vzgojene v evangelijskih vrednotah imele priložnost graditi drugačno prihodnost.“

Po sveti maši smo se zbrali v Našem domu, kjer sta Sara Modic in Pavli Malovrh v imenu

skupine Mladcev in mladenk ter Mladine Našega doma pozdravila vse navzoče in voščila mamicam ob njihovem dnevu. Nato so učenci Balantičeve šole, kot ponavadi, razveselili to slavlje s petjem in plesom.

Sledil je kratek prizor v izvedbi mladine. Ob začetku nas je napovedovalec spraševal: kakšna bi morala biti perfektna mama? Bi bila kdaj stroga ali bi bila vedno prijazna? Bi dovolila sladoled za večerjo? Bi nas kdaj sploh kregala? Brata sta to problematiko vzela zelo resno in začela raziskovati. Ogleдали smo si njihove eksperimente: večina so bili neuspešni, nekateri pa so kar končali z eksplozijo. Končno se jima je posrečilo ustvariti idealno mamo... ampak, nekaj ni bilo čisto v redu. Dobro sta razmislila in prišla sta do pravega odgovora: vsaka mamica je perfektna za svoje otroke.

Po programu smo s pomočjo naših očkov

postregli zajtrk, medtem ko so Mladci in mladenke žrebali nagrade.

Zelo smo uživali to praznovanje! Upamo, da smo našim mamicam vsaj malo pokazali, koliko nam pomenijo. Hvala, mamice, ker nam vedno stojite ob strani – s potrpežljivostjo, nasveti in ljubeznijo, ki jo lahko samo ve nudite!

Mladina Našega doma

PO 80 DOLGIH LETIH, MARIJAN MAROLT ZOPET PRIZNAN NA VRHNIKI!

Oktobra 2025 sem potovala v Slovenijo za slovesno postavitve spominske table na Maroltovi zemlji, ob Ljubljani v Verdu.

Vsa zadeva se je začela, ko je leta 2023 Dejan Novak, predsednik Krajevne skupnosti Verd prosil, če bi Maroltovi dediči darovali parcelo, ki leži poleg družinske hiše. Polona Makek roj. Marolt je na to pristala, ker so obljubili, da bi v zahvalo postavili spominsko tablo.

Meseca junija, ko sem kot zastopnica Slovenskega doma v San Martinu potovala na srečanje “Dobrodošli doma”, so me povabili na razgovor v Cankarjevo knjižnico na Vrhniki. Tam so mi predstavili gospo Natašo Oblak, ki je dve leti raziskovala zgodovino o posestvu Žitko - Petrič - Marolt ter življenje Marijana Marolta in njegovih prednikov.

Predstavila mi je 32 strani, na katerih je bilo napisano vse, kar je našla in me vprašala če lahko preberem in ji povem, kaj se mi zdi, prosila za boljše kopije fotografij v raziskavi in vprašala, če bi kaj dodala/spremenila.

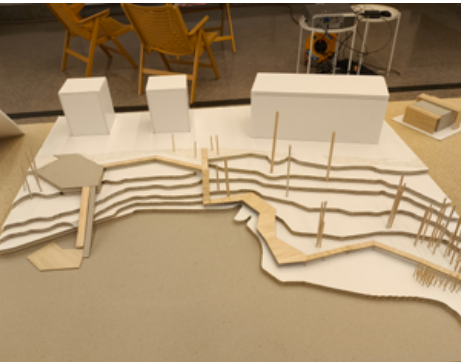
Podatke je nabrala iz narodnega arhiva, iz njegovih knjig “Zori noč vesela” (roman, v katerem opisuje zgodovino svojih prednikov do rojstva mame Marije Petrič) in “Jože Petkovšek”, nedokončani življenjepis tega slikarja. Po njegovi smrti je dr. Rajko Ložar opisal Marolta kakor umetnostnega zgodovinarja v domovini, dr. Tine Debeljak pa kakor človeka in kulturnega delavca v zdomstvu. S temi dodatki so pripravili knjigo.

Ko sem prebrala, kar je bilo napisanega, se mi je zdelo nepopolno. Marijan Marolt je imel štiri otroke, na teh zapisih je bila o najstarejšem sinu Janezu komaj kakšna omemba in še ta vzeta iz Poloninega pisma nečakinji, Janezovi hčerki.

Menila sem, da bi morali pisati o vseh štirih otrokih ali pa nobenega. In si s tem, ob močnem navdušenju Nataše pridobila nalogo, da to napišem.

Ko sem se julija vrnila v Buenos Aires sem prosila mamo, če lahko to napiše, jaz sem pa sem izbrala 52 fotografij iz časa pred vojno. Po tem, ko smo ves ta material obdelali je nastalo 73 strani. Zelo sem bila vesela, da sem lahko vsaj nekaj prispevala in s tem se poklonila svojemu Kaatiju.

En teden po tistem sem pa dobila pravo nagrado! Sporočili so mi, da bo tabla z nekaj podatki in kodo QR z vsem ostalim, postavljena septembra. Nisem tega pričakovala,

zahvala krajevne skupnosti Verd

sploh pa ne tako hitro, ker so že pred 20 leti, ko je stric podaril drugo parcelo ob pokopališču za mrliško vežico in parking, prav tako obljubili spominsko tablo, ki pa je nikdar ni bilo.

Ko sem vprašala za točen datum dogodka in povedala, da bi rada potovala za otvoritev, so mi odgovorili da otvoritve ne bo, da pa bo 14. oktobra v Cankarjevem domu na Vrhniki v okviru “Dnevi evropske kulturne dediščine 2025”, razstava o predlogu ureditve brežine Ljubljane pri Maroltovini v Verdu, ki je nastala na pobudo KS Verd na Biotehniški fakulteti pod mentorstvom prof. dr. Ane Kučan in da bo pred to razstavo Nataša Oblak predstavila zgodovino domačije družine Žitko – Petrič- Marolt. Nisem vedela kaj pričakovati od tega vendar sem čutila, da moram potovati na ta dogodek in tako zaključiti krog.

12. oktobra sem prejela vabilo za dogodek. Zelo sem bila ganjena, ker so me upoštevali in ker je na vabilu fotografija Maroltovine taka, kakršna je bila, ko so Marolti tam živeli! (zdaj je ni več, štalo so podrli in zgradili 20 dvojčkov, družinsko tronadstropno hišo so predelali v 16 stanovanj, v hišterni je zdaj 18 stanovanj, tam pa, kjer so imeli kokoši in prašiče so pa garaže)

14 oktobra me je sestra peljala najprej na to parcelo, kjer sem si lahko ogledala postavljeno tablo, veselje mi je napolnilo srce in dušo ko sem jo zagledala! Na zemlji Marijana Marolta in čisto zraven hiše je pod sončnim žarkom žarel priimek MAROLT.

Nato sva imeli v knjižnici sestanek z Natašo Oblak. Izvedela sem, da je ves gradivo objavljeno na spletnem portalu Kamra in da bo objavljeno meseca decembra v “Vrhniki razgledi 25”. Bila sem srečna.

Ob 18. uri smo se napotili v Cankarjev dom. Takoj ob vhodu je bilo razstavljenih 18 maket,

Dejan Novak, Lucka Makek, Narasa Oblak

kako naj bi na darovani parceli uredili dostop čolnov in kajakov do reke. Dva predloga sta se mi zdela res zanimiva.

Ko se je zbralo malo več ljudi so nas povabili v veliko dvorano in nama rekli, sestrični in meni, naj se usedeva v prvo vrsto.

Dvorana je res velika in bila je polna.

Kakor sem že omenila, nisem vedela kaj pričakovati. Misliła sem, da se bodo zahvalili za darovano parcelo in upala, da povedo, da je to bila nekoč Maroltova last.

projekcija brega podarjene parcele

Na oder je stopil gospod Dejan Novak in povedal, da je ta načrt začel pred dvema letoma, ko se je upal prositi za dar te parcele, saj je krajevna skupnost ne bi mogla kupiti. Ko je dobil pozitiven odgovor se je obrnil na prof. dr. Ano Kučan, če bi ona prevzela projekt in ga obdelovala na fakulteti tako, da bi tudi bilo brezplačno. Nato naju je s sestrično povabil na oder, se preko naju zahvalil Poloni Marolt in ostalim dedičem za velikodušnost in nama podaril majico, na kateri je narisana najstarejši mlinski kamen katerega so našli v Verdu, v ozadju je pa natisnjeno: “Poglej ta kraj, poglej to sonce! Tukaj bomo zdaj živeli.” Ivan Cankar. Izročil nama je še eno darilo in prosil topla aplavz. Povabil je na oder gospo Natašo. Najprej je povedala, da je “Marijan Marolt sodeloval tudi pri načrtovanju tega Cankarjevega doma, kjer se nahajamo in da so ga v rekordnem hitrem času tudi izvedli, namreč prva seja upravnega odbora je bila 27. marca leta 1938, 13. novembra je pa bilo že svečano odprtje in med devetimi odborniki je bil prav Marijan Marolt, ki je bil član artistskega vodstva, ki je skrbelo za to, kako bo Dom izgledal in določilo funkcionalnost, velikost in namen določenih prostorov”. Predstavila je avtorja Marijana Marolta kot zadnjega lastnika Maroltovine. “Po izobraz-

sestane v knjižnici, Lucka Makek , Nataša Oblak, Silva Penko

bi pravnik in umetnostni zgodovinar je s svojim vsestranskim kulturnim delovanjem zaznamoval prostor rodne domovine, osnove Argentine, kamor se je s družino preselil, emigriral po koncu druge svetovne vojne. Zgodba opisuje živahno dogajanje na Vrhniki in njeni okolici v drugi polovici devetnajstega stoletja, ko so nad krajem zgradili južno železnico trak za katere je zarezala v pobočja Jagorcov Ljubljanskega vrha iz Rastovca. Maroltovo literarno delo je pravi domoznanski biser zaradi številnih podatkov, v njej pa je glavno vlogo namenil svoji babici Mariji Nagode Meletovi, ki se je iz bližnjih Mirk primožila na Žitkovo domačijo v Verd”....

Po tem je prebrala poglavje knjige “Zori noč vesela” in razložila, kako si lahko ogledamo zidove preteklosti Domačije Žitko – Petrič – Marolt na spletnem portalu Kamra in pokazala na projekciji na odru vse fotografije Marijanovega otroštva, kako so uživali na čolnih, to ugodje življenja ob vodi in fotografije družinske hiše v različnih letih.

Omenila je tudi Janka Marolta, Marijanova očeta, ki je bil 44 let zdravnik in dolgo let župan občine Vrhnika.

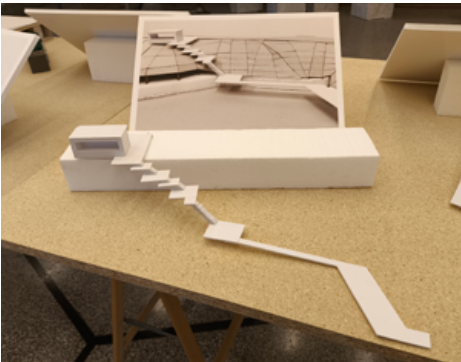
Tudi ona se je zahvalila za sodelovanje pri informacijah, slikah in fotografijah Poloni Makek, Silvi Penko (moja sestrična) in Lučki Makek.

Stopili smo v sprejemno vežo kjer sta dve študentki razložili osnovo projektov, izvedenih na Biotehniški fakulteti, smer Krajinska arhitektura. Po tem so nas pa povabili na obilno zakusko. Približalo se je več vaščanov, ki so omenili, da so vedeli, da je M. Marolt moral iti iz Slovenije, niso pa vedeli, da je odšel v Argentino.

Predstavili so mi tudi gospoda Eda Zupana, ki je kupil leseno hišo Marijanove sestre Dane in Maroltovo kaščo in obljubil, da bo obdržal oboje v stanju, kakor je bilo prej. Povabil me je za drugi dan na kavo in mi razkazal vse prostore. Res je to naredil, kaščo vso obnavlja od znotraj in namerava ustvariti galerijo in razstavljati slike prizadetih umetnikov, katere podpira. Lesena hiša, kjer živi, kadar je v Sloveniji (poročen je z Nizozemko Ines in nekaj mesecev preživita na Nizozemskem) je taka, kakršna je bila, pravična lesena koča.

Niti v najbolj domiselnih sanjah si ne bi mogla predstavljati vsega, kar sem doživela!

Lučka Makek

MARIJAN MAROLT (1902 - 1972)

Marijan Marolt je bil eden velikih kulturnih delavcev slovenske skupnosti v Argentini. Še v Sloveniji je dokončal študije prava in umetnostne zgodovine ter deloval na različnih kulturnih področjih v Celju in na Vrhniki. Med komunistično revolucijo so ga obdolžili izdajstva, zato je leta 1945 odšel v emigracijo. Leta 1948 se je z družino naselil v Argentini in takoj začel delovati v kulturnem življenju s pisanjem v slovenskem tisku. Po ustanovitvi Slovenske kulturne akcije je bil član uredništva biltena Glas SKA, predsedoval umetnemu in kasneje tudi zgodovinskemu odseku SKA ter bil tajnik te organizacije. Predaval je na bogoslovni fakulteti v Adrogué in na Ukrajinski univerzi v Buenos Airesu. Leta 1954 je bil sprejet za člana Svobodne akademije v Parizu. Leta 1955 je s slikarko Baro Remec in kiparjem Francetom Ahčinom ustanovil Umetniško šolo SKA, ki jo je vodil in v kateri je predaval umetnostno zgodovino. Bil je mecen slovenskih umetnikov v izseljenstvu. Napisal je veliko število člankov za Svobodno Slovenijo, reviji Katoliški misijoni in Duhovno življenje ter za ostali slovenski tisk. Kot pisatelj je napisal dva romana ter vrsto črtic.

Življenje Marijana Marolta

Marijan Marolt se je rodil 21. januarja 1902 v Verdu pri Vrhniki. Njegov oče, zdravnik dr. Janko Marolt, se je leta 1889 poročil z Marijo Petrič in se preselil na Vrhniko, na premožno domačijo, ki je stala ob Ljubljani v Verdu, zelo blizu Vrhnike. Poleg treh stanovanjskih hiš je domačija imela hleve, žago, mlin in opekarno. Marijan je imel tri sestre. Ker je bil edini sin, naj bi Marjan dedoval domačijo, zato mu je oče želel omogočiti čim boljšo izobrazbo. Poslal ga je v gimnazijo v benediktinski samostan v Št. Pavlu v Labodski dolini na Koroškem, kjer so se tedaj šolali sinovi najvišje avstrijske aristokracije. Tam je Marijan končal šest razredov. Ko pa se je začel javno zavzemati za majsko deklaracijo in navduševati za Jugoslavijo, so Marijana izključili iz te šole. Šolanje je nadaljeval na humanistični gimnaziji v Ljubljani.

Po maturi leta 1920 in se vpisal na univerzo v Ljubljani istočasno na dve fakulteti: po očetovi želji na pravno fakulteto, da bi kot odvetnik lahko upravljal veliko domače posestvo, po svojem notranjem poklicu pa se je želel posvetiti umetnostni zgodovini. Končal je obe fakulteti in se - po petih letih dela kot sodni pripravnik in odvetniški praktikant v Celju - nastanil na Cankarjevi in Maroltovi Vrhniki. Dela ni bilo malo: družina, veleposestvo, žaga, mlin in odvetniška pisarna sta bila ena plat, druga plat pa predsednik Občinske hranilnice, Gospodarske zadruge in Vrhnškega prosvetnega društva. Bil je režiser in igralec v neštetih igrah. Bil je desna roka prof. dr. Izidorju Cankarju pri organiziranju njegovih zgodovinskih umetnostnih razstavah in pri urejanju Umetnostnega zbornika, kamor je pisal poročila in razprave. Bil je član Narodne Galerije. Deloval je tudi na političnem področju kot banovinski svetnik ter aktiven član Slovenske ljudske stranke.

Ker je bil ena najvidnejših osebnosti na Vrhniki in protikomunistično usmerjen, je med drugo svetovno vojno živel v nenehni nevarnosti za življenje. Po treh neuspešnih napadih nanj se je začasno umaknil v Trst. Zavzeto je podpiral ustanovitev vaških straž in slovenskega domobranstva. Vse to je bilo razlog, da so ga komunisti obdolžili izdajstva in se je moral maja 1945 z družino umakniti v emigracijo, najprej čez Ljubelj v Avstrijo, potem v italijanska taborišča Monigo, Servigliano, Senigallijo in končno v Barletto blizu Barija v južni Italiji, kjer je postal ravnatelj taboriščne gimnazije. Mnogo je pisal v tedanje taboriščne liste ter v taborišču Barletto celo uredil list "Zahod-West" kot centralno glasilo vseh emigrantskih skupin v taborišču.

Ko se je odločil za izseljenstvo v Argentino, je z družino odšel v Nemčijo, kjer so se v Hamburgu po mesecu dni čakanja vkrcali na ladjo, ki jih je odpeljala v Buenos Aires. V Nemčiji je ostala njegova hčerka Mojca, ki se je v taborišču v Italiji poročila z rojakom. Marijanov najstarejši sin Janez je bil vrnjen v domovino iz Vetrinja. V Argentino so torej junija 1948 pripotovali Marijan z ženo Fani roj. Oman, sin Primož in hčerka Polonca.

Ob prihodu v Argentino so najprej morali poskrbeti za stanovanje in službo. Velik dobrotnik slovenskih emigrantov, msgr. Janez Hladnik, je Maroltovi družini pomagal priti do sobe v večji hiši v predmestju Buenos Airesa. V prvih letih je Marijan bil primoran - kljub dvema univerzitetnima diplomama - prijeti za skromna dela: najprej je bil vratar, nato strojni delavec v barvarni, naposled se je zaposlil kot mizar. Tako so njegovo življenje opisali v Svobodni Sloveniji ob Marijanovi petdesetletnici: "Kot mizar dela 8 do 10 ur v tovarni, ostali čas pa posveča svoji umetnosti, brska po knjigah, revijah, zbira in piše. Zase in ostale. In ta "prosti" čas, ki ga precej drugih ljudi porabi za počitek, razvedrilo ali zidanje lastne hiše, Marijan Marolt piše duhovite podlistke za "Svobodno Slovenijo" (V kolektivu!), v listu kot stalni kulturni poročevalec objavlja ocene vseh slovenskih kulturnih prireditev v Bs. Airesu, ali napiše kak članek za Duhovno življenje ali za Katoliške misijone. Je tudi stalni sotrudenik Koledarja-Zbornika Svobodne Slovenije, kjer so njegovi pregledi udejstvovanja svobodnih Slovencev v gledališču in v likovni umetnosti že tradicionalni. V njem pa nastopa tudi kot odličen, duhovito-šaljiv pisatelj (Buhkando trabajo, Zamejska potovka, Koledar 1951).

In povrh vsega tega dela še Društvo Slovencev, v katerem je Marolt že dve leti kulturni referent. Vse to je Marolt potem, ko po osmih urah vsakodnevnega dela preneha biti mizar. Tedaj se prične njegovo v pozno noč trajajoče delo za druge, za slovensko skupnost, za njeno kulturno življenje in rast."

Ko se je leta 1954 ustanovila Slovenska kulturna akcija (SKA), je bil Marijan Marolt eden ustanovnih članov in imenovan za tajnika z nalogo, da izpelje navodila glavnega odbora, obenem pa je bil urednik Glasa SKA, društvenega glasila za povezavo članov z občinstvom. Kljub temu, da je bil Marolt polno zaposlen pri

SKA z določenimi uradnimi urami, je še naprej deloval kot gledališki in literarni poročevalec in kritik pri Svobodni Sloveniji.

Zadnja leta življenja ga je bolezen odtegnila javnemu nastopanju, zadrževal se je samo doma in delal zase. Umrli je deset dni pred svojo sedemdesetletnico, 11. januarja 1972. Pokopan je na pokopališču v San Martinu.

Marijan Marolt kot leposlovec in publicist

Kot pisatelj se je Marijan Marolt pojavil šele v zdomstvu. Napisal je dva romana: "Zori, noč vesela", v kateri je postavil spomenik svoji domačiji na Verdu, in "Življenje in smrt Ludvika Kavška", v katerem je mnogo avtobiografskih prvin njega samega v Argentini. Med boleznijo pa je zadnje leto napisal še življenjepisno povest o svojem verdskem rojaku slikarju Jožetu Petkovšku.

Za Svobodno Slovenijo in Zbornike Svobodne Slovenije je napisal tudi vrsto črtic (V kolektivu, Zamejska potovka, Buhkando trabajo, Prvi letnik, Žena - dar božji, Spomini vmret!, Andrej iz Konjic).

V Svobodni Sloveniji je pisal predvsem zgodovinske spomine, poročila o knjigah ter gledališke ocene.

Sodeloval je tudi pri drugih zdomskih listih in revijah, tako pri Duhovnem življenju, Katoliških misijonih in drugih.

Marijan Marolt kot kulturni delavec

Po ustanovitvi Slovenske kulturne akcije je Marijan Marolt postal osrednja organizacijska sila, ki je družila likovnike vseh celin in prirejala skupne razstave v Buenos Airesu. V tem času je bil imenovan član Svobodne evropske emigrantske akademije znanosti in umetnosti v Parizu (Academie libre des Sciences et Lettres). Marijan je bil načelnik likovnega odseka SKA in ravnatelj umetniške šole. Bil je član uredništva glasila Glas SKA, uredil je Zgodovinski zbornik ter zbirko reprodukcij Slovenske likovna umetnost v zamejstvu.

Imel je mnogo predavanj v okviru SKA, Umetniške šole, predaval pa je tudi na Bogoslovni fakulteti v škofovih zavodih v Adrogué in na slovenskem oddelku Ukrajinske katoliške univerze v Buenos Airesu.

Slikar in rezbar Ivan Bukovec je tako opisal delo Marijana Marolta kot organizatorja in soustanovitelja Umetniške šole SKA: "Kot organizator in soustanovitelj umetniške šole je Marijan Marolt po očetovsko skrbel za vse potrebe, ki so nastajale v šoli. Za študij anatomije je bilo nujno priti do človeškega okostnjaka oz. skeleta. Na seji SKA je hudo-mušno predlagal, da naj prvi odbornik, ki bo umrl, daruje svojega za umetniško šolo..."

Njegova predavanja niso bila dolgočasna, bila so neke vrste pogovori z učenci, v katerih nam je podajal svoje znanje predvsem o slovenskih slikarjih in celotni evropski umetnosti. Posredoval nam je svoje izkušnje v spoznavanju italijanskih umetnikov, saj je obiskoval razne retrospektivne razstave v Italiji. Bil je umetnostni zgodovinar in kot tak je bil bolj naklonjen umetniškim strujam iz preteklosti, bil pa je na tekočem tudi z novimi sodobnimi tendencami in avtorji.

V šoli mu je šlo za mirno sodelovanje tako med profesorji kakor med učenci. Ob prvi razstavi učencev umetniške šole je gospa Bara Remec dala napisati na katalog "razstava akademije". Nekateri so temu nasprotovali, nastala je polemika, ali je to "šola" ali "akademija". Marolt je skušal zadevo pomiriti. Napisal je v Glasu, da v Argentini to ni pomembno, saj obstajajo akademije za šivilje in brivce, važno pa je, čigav učenec je kdo.

Če povzamem važnost Maroltovega vpliva na mlade umetnike, ponovim, da nas je spodbujal k delu in študiju. Pred vsako razstavo, ki se je organizirala v naši skupnosti, je napisal članek, po razstavi poročilo in kritiko, s spoštovanjem, a odkrito. Obenem pa je s svojimi članki skušal v skupnosti vzbuditi spoštovanje do umetnosti in predvsem zanimanje do slovenskih umetnikov v izseljenstvu".

O Marijanu Maroltu je dr. Tine Debeljak zapisal: "Bil je tipični lik slovenskega emigrantskega kulturnega delavca. V življenju in delu...Delal je na več področjih, da je vzdrževal kulturo na nivoju. Vedel je, da naša narodna bit raste enovita iz preteklosti preko sedanjosti v bodočnost in da bo le ta zaveden Slovenec, ki bo bodočnost gradil na preteklosti... Njegovo delo je delo ljubezni. Ljubezni do slovenstva v tujem svetu. Do kulturnega slovenstva.Vedno je bil nasmejan, duhovit in dovtipen, iz svojega širokega znanja in svoje človeške objestnosti. Bil je živ leksikon. Med nami je ostalo njegovo delo, naš človeški spomin nanj in naša hvaležnost za zgled slovenskega kulturnega delavca v emigraciji".

Pripravil:
Jože Jan

Viri:
Svobodna Slovenija,
Zborniki Svobodne Slovenije,
Meddobje,
Marijan Marolt - Jože Petkovšek,
Kamra.si

DVE KOROŠICI NASTOPALI V BUENOS AIRESU | *Duo Sonoma*

Mira in Sara Gregorič sta sestri, koroški Slovenki. Prva je violinistka, druga kitaristka. Njun oče, dobro poznan koncertist in profesor kitare, je obiskal Argentino februarja, in to s soprogo, hčerko Saro ter njenim možem. Takrat smo se spoznali.

Tokrat sta Sara in Mira tu nastopali. Na povabilo avstrijskega veleposlaništva sta imeli 21. oktobra koncert v Palacio Libertad (prej znanem kot CCK). Na koncertu sta predstavili svoj avtorski program, ki je obsegal več lastnih kompozicij, med njimi »N Mau«, »Liproz« in »SEDM«. Glasba je prepletala elemente klasične in jazzovske tradicije, sodobne improvizacije ter raziskovanje različnih zvočnih tehnik in tekstur.

Seveda smo z njima opravili pogovor. → **Sara, kako je prišlo do te turneje?**

SG: Povabilo je prišlo v okviru programa NASOM (New Austrian Sound of Music) avstrijskega zunanjega ministrstva, ki podpira kulturne izmenjave po svetu. Z veleposlaništvom v Buenos Airesu smo hitro našli skupno vizijo, da predstaviva avstrijsko sodobno ustvarjalnost v nekoliko drugačni luči. Ker sva si že dlje časa želeli nastopiti tudi v Južni Ameriki, se je vse lepo povezalo — turnejo sva razširili in zdaj nastopava v Argentini, Čilu in Peruju.

→ **Mira, tvoja sestra se je že bila naužila Buenos Airesa, kaj bi pa ti lahko povedala o svojih vtisih?**

MG: Buenos Aires me je res očaral! To je mesto z neverjetno energijo, pa tudi s toplino — tako v vremenu kot v ljudeh. Poleg glasbe sem navdušena tudi nad kulinariko — hrana je izvrstna! Najbolj uživam v dulce de leche, res bi ga lahko jedla vsak dan. Zelo zanimivo se mi zdi, kako mesto združuje staro in novo, evropsko in južnoameriško.

→ **Da sta glasbenici, je, sicer ne nujno, pa vendarle razumljivo glede na to, da je glasbenik vajin oče. Sara je podedovala instrument, kako si pa ti, Mira, prišla do violine?**

MG: Pravzaprav sem violino prvič slišala po radiu. Nekega dne sem slišala posnetek in ta zvok me je popolnoma prevzel. Od tistega

trenutka sem vedela, da želim igrati ta instrument. Starši so me podprli in tako se je vse začelo.

SG: Midve sva se vedno dopolnjevali — kitaro in violino sva povezali v dialog, ki je postal najin skupni glas.

→ **Lepo od veleposlaništva, da je na reklamnem plakatu priimek napisan s »č«. Je to sploh običajno na Koroškem?**

SG: Ne ravno, zato nama je bilo to še posebej lepo presenečenje. Nama je »č« zelo pomemben — vedno se potegujeva za to, da je pravilno zapisan. To je del najine identitete in zgodovine koroških Slovencev, in zato sva bili res veseli, da je bilo tudi na uradnih gradivih tako zapisano.

→ **Turneja se je začela tu v Buenos Airesu? Kako pa naprej?**

MG: Da, Buenos Aires je bil začetek turneje. Potem sva se napotili v Čile, kjer sva med drugim nastopali na festivalu Jazz ChilEuropa v Santiagu de Chile. Nato pot nadaljujeva v Peru, kjer bova igrali v Limi in Cuscu. Zelo se veseliva, ker je to za naju prva daljša turneja po Južni Ameriki.

→ **Kako bi opisali vajin stil izvajanja in kompozicije?**

MG: Najin stil je preplet klasične in sodobne glasbe, a močno prisoten je tudi jazz. Všeč

nama je svoboda improvizacije in raziskovanje različnih tehnik in zvočnih pristopov. Včasih gre za zelo nežno, skoraj introspektivno zvočno sliko, drugič pa za dinamičen dialog med violino in kitaro.

SG: Pomembno nama je, da glasba ostaja živa, da diha in se odziva na trenutek. Vsak koncert je nekoliko drugačen, ker vedno dodava delček spontanosti. Glasba za naju ni le interpretacija, ampak pogovor — med nama, z občinstvom in s prostorom, v katerem igramo.

→ **Hvala lepa za vajin čas! Vse dobro in uspešno še naprej! In lep pozdrav na Koroško!**

MG in SG: Hvala tudi vam!

Rok Fink
Lektorirala: Tjaša Lorbek

REFERENDUM O EVTANAZIJI - VPRAŠANJA IN ODGOVORI

V nedeljo, **23. novembra**, bomo Slovenci lahko volili na zakonodajnem referendumu, na katerem bomo glasovali o uveljavitvi zakona o evtanaziji. Čeprav levičarska vlada skrbno pazi, da ne uporablja besede "evtanazija", zakon, ki ga je državni zbor sprejel na seji dne 24. julija 2025 ini so ga imenovali "zakon o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja" ni nič drugega kot zakon, ki uveljavlja evtanazijo. Vlada, ki ni sposobna Slovencem zagotoviti dostojnega življenja, obljublja s tem zakonom "dostojno smrt".

Referendumsko vprašanje se glasi:

»Ali ste za to, da se uveljavi zakon o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja, ki ga je sprejel državni zbor na seji dne 24. julija 2025?«

Zakon je bil sprejet v Državnem zboru, začel naj bi veljati 15. dan po objavi v Uradnem listu. Ker je pa bilo v ta namen zbrano zadostno število podpisov za zakonodajni referendum bo uveljavitev nastopila samo v primeru, če ga ta referendum potrdi.

Če na referendumu zmaga »PROTI« zakon pade.

Slovenska škofovska konferenca je pozvala vse vernike, naj se udeležimo referenduma in glasujemo proti zakonu, saj kristjani podpiramo človeka, sočutje in življenje.

SŠK je pripravila tudi izjavo, v kateri pojasni, zakaj je predlagani zakon sporen in nevaren za družbo, ter najpogostejša vprašanja in odgovore glede tega zakona:

Zakaj menimo, da je zakon slab in nevaren, tako za posameznika kot za družbo:

1. Življenje je dar, ne odločitev

Vsako človeško življenje ima neprecenljivo vrednost, ne glede na starost, zdravje ali položaj. Nihče ni gospodar življenja — ne svojega, ne tujega. Življenje je Božji dar, ki ga je treba varovati od spočetja do naravne smrti. Zakon, ki dovoljuje pomoč pri samomoru, ruši to načelo in spodbuja kulturo življenja, na kateri temelji naša civilizacija.

2. Sočutje pomeni pomoč pri življenju, ne pri smrti

Razumemo trpljenje, bolečino in osamljenost, s katerimi se mnogi soočajo. Toda odgovor nanje ni smrt, ampak bližina, skrb in upanje. Resnično sočutje pomeni stati ob strani trpečemu, ne pa mu pomagati umreti. Naša družba potrebuje več paliativne oskrbe, psihološke in duhovne podpore, ne pa zakona, ki smrt predstavlja kot rešitev iz stiske.

3. Kjer je trpljenje, je priložnost za ljubezen

Zdravstvena in socialna stroka povesta, da so primeri neznosnih bolečin v zadnjem obdobju življenja ob dobri paliativni oskrbi zelo redki in predvsem posledica pomanjkljive in ne celovite skrbi za bolnika. Poudarjamo, da je življenje dragoceno tudi v trpljenju, saj to odpira prostor za bližino, sočutje in ljubezen.

4. Vloga zdravnika je zdraviti, ne ubijati

Zdravniški poklic temelji na spoštovanju življenja, poslanstvo medicine je skrb za življenje in lajšanje trpljenja. Zakon, ki opredeljuje pomoč pri samomoru kot zdravstveno storitev, pa zdravnika postavlja v vlogo izvajalca smrti.

5. Smrt lahko postane tudi dolžnost

Izkušnje iz tujine kažejo, da se tam, kjer je pomoč pri samomoru dovoljena, meje postopoma širijo — od neozdravljivo bolnih k invalidnim, duševno bolnim in celo utrujenim od življenja. Tak zakon povečuje tveganje za zlorabe in pritisk na najranljivejše, ki se lahko počutijo kot breme. Ko smrt postane možnost, lahko postane tudi dolžnost. To ni svoboda, ampak izguba upanja.

Najpogostejša vprašanja:

1) Zakaj naj na referendumu, ki bo 23. novembra, glasujem proti spornemu zakonu o pomoči pri samomoru, poimenovanem pomoč pri prostovoljnem končanju življenja?

Vsi kristjani imamo versko dolžnost, da se udeležimo referenduma in glasujemo proti. S tem bomo zaščitili svetost in nedotakljivost življenja v naši zakonodaji. Braniti moramo Božjo zapoved »Ne ubijaj!« in Jezusovo zapoved ljubezni do bližnjega ter zaščititi najbolj ranljive člane naše družbe. Jezus Kristus je v svojem življenju na zemlji srečal veliko množico bolnikov in ljudi v najhujših stiskah. S svojim zgledom in besedami nam je dal zapoved ljubezni do bližnjega. Nobenega bolnika ni usmrtil, celo več — obujal je mrtve. S tem nam je dal zgled, kako moramo ravnati (prilika o usmiljenem Samarijanu).

2) Zakaj zakonu nasprotujejo zdravniki, zdravstveni delavci in njihove organizacije?

Zdravniki in drugi zdravstveni delavci so poklicani, da življenje ohranjajo, zdravijo, lajšajo bolečine in spremljajo bolnike, ne pa da jih usmrtijo. Zakon krši temeljno načelo medicinske etike »ne škoduj« (primum non nocere). Zakon odpira pot zlorabam, uničuje zaupanje med bolnikom in zdravnikom ter nadomešča resnično skrb in

spremljanje trpečih z usmrtitvijo.

3) Ali se lahko Katoliška Cerkev v Sloveniji opredeli do referendumskega vprašanja o pomoči pri samomoru?

Katoliška Cerkev ima dolžnost, da pozove svoje vernike in vse državljane, naj se udeležijo referenduma in takšen zakon zavrnejo, ker je v nasprotju z zapovedjo »Ne ubijaj!« in Jezusovo zapovedjo ljubezni do bližnjega. Če Katoliška Cerkev ne bi javno nasprotovala in delovala proti uveljavitvi tega zakona, bi zatajila svoje poslanstvo. To ni politično vprašanje, temveč vprašanje dostojanstva vsakega človeka, ki izhaja iz njegove bogopodobnosti. Kristjani imamo dolžnost, da v vsakem, še posebej v najbolj šibkih bratih in sestrach, prepoznamo obraz Jezusa Kristusa.

4) Zakaj sta za kristjane v pripravi na referendum pomembna molitev in post?

Napad na življenje in vsiljevanje usmrtitve bolnikov v Katoliški Cerkvi razumemo kot duhovni boj. V duhovnem boju sta molitev in post ključnega pomena. Zato vse kristjane spodbujamo, da v teh težkih in prelomnih časih okrepijo osebno, družinsko in skupno molitev ter se v skladu s svojimi zdravstvenimi zmožnostmi tudi telesno postijo.

5) Zakaj je zakon o pomoči pri samomoru sporen za kristjane?

Vsi kristjani, tako tisti, ki redno hodijo k obredom, kot tudi tisti, ki občasno pridejo k obredom, in tisti, ki sami sebe razumejo kot predstavnike krščanske kulture, a ne obiskujejo obredov, razumejo, da gre za zakon, ki je globoko v nasprotju s katoliško vero in kulturo ter ne temelji na verski in splošni civilizacijski normi »Ne ubijaj!« in Jezusovi zapovedi ljubezni do bližnjega.

6) Ali spornemu zakonu o pomoči pri samomoru nasprotujejo tudi druge verske skupnosti v Sloveniji?

Vse največje verske skupnosti v Sloveniji: Evangelizemska cerkev, Pravoslavna cerkev, Binkoštna cerkev, Islamska skupnost, Judovska skupnost in Katoliška Cerkev so glede vprašanja o pomoči pri samomoru enotne v nasprotovanju temu zakonu in zaščiti bolnikov. Vse te verske skupnosti se zavedajo, kako velika nevarnost grozi bolnikom, njihovim družinam in kakšen razkroj družbe sledi, če ne bomo spoštovali zapovedi »Ne ubijaj!«. Dne 29. septembra 2025 so predstavniki največjih verskih skupnostih v Sloveniji povabili vernike

k oddaji podpisa za referendum proti zakonu o prostovoljnem končanju življenja.

7) Kakšne zlorabe se lahko zgodijo, če bo na referendumu sprejet sporni zakon o pomoči pri samomoru?

Zakon kljub drugačnim trditvam njegovih predlagateljev ne vsebuje varovalk pred naslednjimi zlorabami: (1) usmrtitev bolnika bo lahko izvedena brez njegovega oziroma njenega podpisa; (2) v potrdilu o vzroku smrti ne bi smela biti navedena zastrupitev kot razlog smrti; (3) zdravstvene institucije po tem zakonu niso dolžne obvestiti niti najbližjih svojcev bolnika, da je ta v postopku za pomoč pri samomoru; (4) v postopkih pomoči pri samomoru bolnika bodo odločali samo ljudje, ki podpirajo usmrtitve bolnikov; (5) starejši in bolni ljudje bodo izpostavljeni pritiskom družbe, naj »ne bodo v breme« in naj izberejo smrt s pomoč pri samomoru itd.; (6) z uzakonitvijo pomoči pri samomoru bo nastala pravna podlaga za spremembo šolskih programov. Zakon torej odpira neslutene možnosti vseh vrst zlorab.

8) Zakaj država ne razvija kakovostne mreže paliativne oskrbe, namesto da širi kulturo smrti s spornim zakonom o pomoči pri samomoru?

Predlog zakona, o katerem bomo odločali na referendumu, bi imel velike finančne posledice. Država bi bila razbremenjena vseh finančnih obveznosti za ljudi, ki bi umrli zaradi usmrtitve (pokojnine, zdravstvene storitve, zdravila, rehabilitacije, izplačila socialnih pravic itd.). Solidarna družba starejših zaradi vsega, kar so ji dali v svojem aktivnem življenju, zaradi njihove zakladnice modrosti in človeškega dostojanstva, ki izvira iz Boga, nikoli ne sme razumeti kot breme in strošek. Stopnja pravičnosti, razvitosti in solidarnosti družbe se meri po tem, kako družba poskrbi za bolnike in starejše. V Katoliški Cerkvi si želimo, da bi slovenska družba napredovala v pravičnosti in solidarnosti. Zato spodbujamo vse vernike in vse državljane, da se udeležijo referenduma, glasujejo proti pomoči pri samomoru in s tem zaščitijo njihovo življenje.

9) Kako lahko volimo mi v Argentini?

Lahko glasujemo osebno na Veleposlaništvu Republike Slovenije, Esmeralda 910, p. 3, urniki bodo še objavljeni.

Pripravil: **Jože Jan**

V SVOBODNI SLOVENIJI *pred 20 leti*

50. SLOVENSKI DAN - PRIČEVANJE V ZVESTOBI

številka LXIV - 8.9.2005

Največja družabna prireditev, ki jo vsako leto organizira krovna organizacija Zedinjena Slovenija: to je Slovenski dan, ki je bil letos že petdeseti po vrsti. Pokazal nam je, da še živimo, da je aktivni zagon med nami prisoten in smisel za skupnost dejavna in močna.

MALO ZGODOVINE

Prvi Slovenski dan smo argentinski Slovenci izvedli že 22. aprila 1956, v organizaciji tedanjega Društva Slovencev in sodelujočih ustanov. Še ni poteklo deset let od množične naselitve in slovenski naseljenci so bili razkropljeni po vseh predmestjih ogromnega Buenos Airesa. Prireditev jim je nudila možnost, da se sovaščani, znanci in prijatelji srečajo, drug drugemu povedo, kako jim poteka življenje in se razveselijo v prijetni družbi, ob domači glasbi. Tudi pijače in tradicionalnih slovenskih jedi ni manjkalo. Takratna prireditev je imela poleg tega še solidarni namen pomoči potrebnim rojakom.

Slovenski dan je prišel v navado. Vsako leto ga je društvo organiziralo na nedeljo po veliki noči, poznano kot belo nedeljo. Kraj srečanja je bila Slovenska pristava v Castelarju. Od prvotnih samo družabnih srečanj smo počasi prešli tudi na skromne kulturne programe.

Z leti je prireditev izgubila svoj prvotni namen, posvečen srečanju znancev, ki se že dolgo niso videli. Počasi je pričela nastopati nova generacija, ki je tej osrednji prireditvi dala nov pečat. Tudi kraj so zamenjali: od leta 1974 je Slovenski dan pričel „krožiti“ po raznih slovenskih središčih Velikega Buenos Airesa. Štiri od teh, ki imajo dovolj prostora da gostijo množico ljudi, od tedaj pomagajo organizirati ta srečanja. Pa še ena sprememba je prišla: tudi tradicionalna bela nedelja je odpadla. Po sklepu Zedinjene Slovenije in Medorganizacijskega sveta, od leta 1994 Slovenski dan sovpada z obletnico krajevnega Doma, ki tisto leto gosti prireditev. Poseben poudarek pa je medtem dobil tudi kulturni del prireditve, z raznimi pevskimi in plesnimi nastopi, s sodelovanjem različnih skupnosti iz vse države.

DOPOLDANSKI DEL

Letošnji 50. Slovenski dan je potekal v nedeljo, 27. novembra v Slovenski vasi v Lanusu, naši najstarejši krajevni skupnosti, na južnem delu buenosaireškega predmestja. Geslo dneva je bilo: „Pričevanje v zvestobi“, saj letos poteka tudi 60 let našega begunstva in izseljenstva. Dan je bil krasen, sicer nekoliko vroč za pomlad, a veter je pomagal, da nismo obupali ob znani buenosaireški vročini in vlagi. Ko so gostje prihajali v Dom, so poleg dobrodošlice pre-

jeli tudi nalepko dneva, pa ličen program, ki ga je oblikovala Irena Žužek.

Dan se je pričel ob 11.30, ko je napovedovalka Veronika Rot pozdravila zbrane goste in razglasila tradicionalno dviganje zastav ob petju državnih himen. Zastavi sta dvignila na drog podpredsednik društva Slovenska vas Peter Rot in predsednik Zedinjene Slovenije Lojze Rezelj.

Za tem obredom so bili gostje povabljeni v bližnjo cerkev Marije Kraljice, kjer se je pričela sveta maša. Daroval jo je delegat slovenskih dušnih pastirjev, msgr. Jure Rode, ob somaševanju msgr. Francija Urbanije, ter lazaristov Jaka Barleta in Pavleta Novaka. Mašni nagovor dr. Rodeta je prepletala misel o pomenu in važnosti Slovenskega dne za življenje skupnosti. Mašo je spremljalo lepo vodeno ljudsko petje, katerega je na orglah spremljala prof. Lučka Marinček Kastelic.

Po končani maši so se gostje ponovno podali v prostore Hladnikovega doma, kjer so že čakale pogrnjene mize. Prijateljsko kosilo, med in po katerem je bilo dovolj priložnosti za razgovor prisotnih rojakov, je dopolnilo prvo obdobje pričakovanja popoldanskega programa. Med tem so nekateri naši domovi tudi že pripravili tradicionalne štante. Poleg krofov in slovenskega peciva so važen del zavzele knjige, od starih izdaj naše skupnosti, do sodobnih v Sloveniji, pa zgodovine naše skupnosti in našo zadnjo knjigo „Moja zgodba“ pristavskih mater in žena.

SLAVNOSTNA AKADEMIJA

Kulturni program se je začel ob petih popoldan. Kar na prostem je bil postavljen velik oder, ki je s sceno nazorno pokazal idejo letošnjega gesla: po 60 letih izseljenstva in 50 slovenskih dneh še vedno ohranjamo narodna in verska izročila. Tej ideji je pripomogla tudi čudovita scena, ki je simbolizirala usodo in razvoj skupnosti. Na desni strani je bila tipična slovenska vas: cerkev in kmečke hiše. Na levi strani Buenos Aires: znameniti obelisk in velemestne stolpnice. Med njima pa vsi grbi sodelujočih skupnosti, pod grbom krovne organizacije Zedinjene Slovenije. Kar sedem skupin iz sedmih različnih Domov je sodelovalo, tako je osem grbov krasilo ozadje odra.

Napovedovalka Veronika Rot je pozdravila častne goste in navzoče zastopnike skupnosti: začasno odpravnico poslov veleposlaništva Republike Slovenije, gospo Jano Strgar s soprogom; častnega konzula Republike Slovenije v Argentini, gospoda Hermana Zupana in gospo; predsednika naše krovne organizacije Zedinjene Slovenije, Lojzeta Rezlja; sekretarja na veleposlaništvu RS Igorja Šefa; predsednike in odbornike naših slovenskih krajevnih domov: društvo Slovenska vas, g. Franci Stanovnik

in gospa; društvo Slovenska Pristava, g. Edward Kenda in gospa; Naš dom San Justo, ga. Mici Malavašič Casullo; Slomškov dom Ramos Mejía, cont. Gregor Hribar in gospa; Slovenski dom Carapachay, g. Franci Žnidar in gospa; Slovenski dom San Martín, inž. Tone Podržaj in gospa; Slovensko društvo Triglav iz Rosaria, g. Marjan Jeriha in gospa in za društvo Triglav iz Paraná, Entre Rios g. Carlos César Bizai in gospa. Pozdravila je nato predsednike in zastopnike kulturnih, gospodarskih, političnih, mladinskih, borčevskih in dobrodelnih ustanov in organizacij, družbenih občil, ter vse učiteljice, učitelje in profesorje družine slovenskih šol v Argentini. Pozdravila je še delegata slovenskih dušnih pastirjev v Argentini prelata dr. Jureta Rodeta in vse dušne pastirje in katehete. In končno vse, ki so iz raznih krajev ne le Velikega Buenos Airesa temveč vse Argentine prihiteli na slavje.

Pozdravne besede so nato izrekli predsednik društva Slovenska vas, Franci Stanovnik, predsednik Zedinjene Slovenije, Lojze Rezelj in odpravnica poslov RS ga. Jana Strgar. Njihove besede objavljamo posebej. Gospa Jana Strgar je tudi izročila posebno priznanje, ki ga je Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu podelil Zedinjeni Sloveniji ob tem 50. Slovenskem dnevu. Sprejel ga je in se globoko ganjen zahvalil predsednik Lojze Rezelj.

Slavnostni govornik je bil letos dr. Andrej Fink ki je nanizal vrsto misli ob pojavu slovenske emigracije v Argentini in njenem delu. Njegovo razmišljanje objavljamo na uvodnem mestu. Sledili so nastopi. Najprej so na oder prišli vsi nastopajoči: prihajali so iz desne strani, prav iz vasi, ki je predstavljala Slovenijo, naš izvor. Potem pa so se razhajali na različne smeri — na kraje po vsej Argentini, kamor jih je popeljala usoda ali globoka želja. Ko je oder ostal ponovno prazen, je napovedovalec zaporedoma predstavil kratko zgodovino, razvoj in del vsake krajevne skupnosti, nakar so nastopale skupine omenjenega Doma. Najprej je nastopila folklorna skupina „Vesel slovenski duh“ Slovenskega društva Triglav iz Rosaria, ki jo vodita Leandro Barba Palacios in Cristian Ferrari; sledil je nastop folklorne skupine Slovenske Pristave, pod vodstvom Adriane Ahčin; nato mladinska plesna skupina Slovenske vasi, ki jo vodi Bogo Rozina; lep pevski del je bil na skrbi zbora iz San Martina, pod vodstvom prof. Lučke Marinček Kastelic; naslednja je bila folklorna skupina „Maribor“ iz Carapachaya, pod vodstvom Ani Resnik; ni moglo manjkati otrok, ki jih je zastopala folklorna skupina Našega doma iz San Justa, pod vodstvom prof. Mirjam Mehle Javoršek, Lučke Groznik in Bernarde Juhant; za konec pa še mladinska plesna skupina Slomškovega doma, ki jo vodita Tatjana Panaino in Natalia Re. Iz Mendoze je društvo poslalo pozdravno pismo. Od tam, kakor iz Bariloč jim je bilo nemogoče udeležiti se slavlja.

Ta je bil najlepši in najbolj pristrčen del dneva. Na odru so se zvrstili dolenjski, gorenjski, belokranjski, štajerski in ljubljanski plesi. Donela je narodna pesem, pa tudi moderna slovenska glasba. Najbolj razveseljivo je, da so nastopajoči pripadali drugemu, pa tudi že tretjemu rodu slovenskih naseljencev v Argentini. Še živimo, še plešemo, še pojemo, še čutimo slovensko!

Končno so se znova vsi skupaj zbrali na odru, in v tem mogočnem okviru je igrlec Blaž Miklič občuteno podal Prešernovo Zdravljico. Za konec pa so vsi zbrani stoji zapeli izseljensko himno, Kremžarjevo „Slovenija v svetu“, ki v svojem refrenu trdi:

*„Slovenija, moj dom brez mej,
ker nosim te s seboj,
kjer rod je moj,
kjer sin je tvoj,
tam si, Slovenija!“*

Ob zvokih evropske himne so skupine zapuščale oder, medtem ko so roji balonov ponesli proti nebu narodne barve obeh naših domovin.

Za konec seveda ni manjkalo zahvale nastopajočim in sodelujočim. Poleg že omenjenih skupin in voditeljev, se je napovedovalka poimensko zahvalila še graditeljem odra in scene (Damjan Rozina in sodelavci: Ale Berčič, Fede Cerar in Damjan Črnak), za izdelavo kulturnega programa (Martin Sušnik in sodelavci), oskrbo luči in zvoka (Pavle Malovrh in sodelavci) ter še vsem zakulisnim delavcem, vidnim in nevidnim pomagačem. Nešteto jih je bilo: vsakemu posebej in vsem skupaj želja: Bog vam povrni!

Potem pa se je razvila prosta zabava ob zvokih Slovenskega inštrumentalnega ansambla. Pozneje je sodeloval še ansambel Charles T. Tudi zavrteli so se najbolj navdušeni. Ni manjkalo ne jedače ne pijače v režiji Hladnikovega doma.

Lepo je bilo in veselo. Morda bo kdo izrazil kakšno kritiko ob organizaciji, vrstnem redu nastopov, izbranimi točkami. Zavedamo se, da je vse naše delo do neke mere pomanjkljivo. Vemo pa tudi, da moramo gledati z optimizmom, in če s čim nismo zadovoljni, sami bolj sodelovati!

Mi smo ponosni: kje na svetu je še emigrantska skupnost (in ne samo slovenska), ki po šestdesetih letih deluje s takim zagonom, prepričanjem, nesebičnostjo in predajo? Celoten program in vse praznovanje letošnjega Slovenskega dne nas je utrdilo v veri, da bo slovenstvo še dolgo živelo v Argentini, tej daljni deželi pod južnim križem.

- e.t.

